

't Seghen Waert

jaargang 28 aflevering 4

november 2009

verenigingsblad van het Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Contact

't Oude Huis, Dorpsstraat 7, 2712 AB
Zoetermeer, te. (079) 319 06 83
www.oudsoetermeer.nl
info@oudsoetermeer.nl

't Seghen Waert is een uitgave van
het Historisch Genootschap Oud Soetermeer.
ISSN: 1384-7260

Bestuur

dhr. P. P. van Puffelen, voorzitter, fredvanpuffelen@hotmail.com, tel. 06 55813828
dhr. R. M. A. Krul, secretaris, krulende@ziggo.nl, tel. (079) 321 07 32
penningmeester vacature
dhr. F. J. van Spelde (A.W.Z.), dhr. L. Vlastra (G.W.Z.), mw. E. W. M. van Adrichem
(Activiteitencie), dhr. R. Grootveld, dhr. A. C. J. Vermeulen

Archeologische werkgroep (werkavond dinsdag 20.30-22.00 uur)

dhr. F. J. van Spelde, frankvanspelde@hotmail.com, (079) 361 31 28

Genealogische werkgroep (inloop 1e maandag/maand 20.00-22.00 uur)

mw. M. E. Vijverberg-Kalkema, kalkema@wanadoo.nl, tel. (079) 331 65 52

Werkgroep Bewegend Beeld en Geluid

dhr. G. van Doornen, doornenroos@casema.nl, tel. (079) 319 01 19

Interviewgroep Sprekend Verleden

dhr. E. W. van den Burg, tel. (079) 316 48 58

Commissie Historisch Erfgoed

dhr. A.C.J. Vermeulen, acj.vermeulen@hccnet.nl, tel. (079) 316 78 46

Commissie Collectie en Archief (open woensdag 14.00-17.00 uur)

dhr. R. Grootveld, ronron@hetnet.nl, tel. (079) 316 56 54

Activiteitencommissie

mw. E.W.M. van Adrichem, ewmvana@tiscali.nl, tel. (079) 331 01 73

Leesgroep Lastige Letters

dhr. R. Tousain, ronron@hetnet.nl, tel. (079) 316 56 54

Redactie

dhr. P. Drapers, dhr. Th. van der Poel
dhr. A. C. J. Vermeulen, dhr. R. Grootveld
redactie email-adres: info@oudsoetermeer.nl

Ledenadministratie

dhr. D. de Kler, kler11@hetnet.nl, tel. (079) 331 58 28

Contributie

Lidmaatschap € 13,75 per jaar, gezins- of jeugdlidmaatschap € 7,-
bankrekening 3426901 t.n.v. HGOS, giften graag op bankrekening 4894624 t.n.v. HGOS

Inhoud

Van de redactie	1
Nieuwe leden	2
Activiteiten	3
Zet 'm opwitte muizen	4
Sprekend Verleden: In gesprek met Jan Hoogerdijk	5
Zestig jaar Oud Soetermeer voor kinderen	13
Rijk met Wildrijk	16
Kerkmuziek op de kaart: Sint Caecilia en de Nicolaaskerk	24
Het knaapje van Poppe	28
Verkrijgbare publicaties van en bij Oud Soetermeer	30

Van de redactie

Met deze laatste aflevering van dit jaar hebt u in totaal meer dan honderd pagina's van 't Seghen Waert in uw bezit gekregen in 2009. Nagenoeg alle artikelen op die bladzijden hebben iets te maken met de geschiedenis van Zoetermeer, maar zij hebben bijna ook alle een relatie met het heden. Zo ook nu weer. De in het heden levende Jan Hoogerdijk vertelt over zijn belevenissen rond 1945 aan de Leidsewallen en de kinderen van vandaag hebben zich ter gelegenheid van ons zestigjarig bestaan in historische kledij gestoken. Ongetwijfeld kunt u zelf ook bij de andere teksten de relatie tussen heden en verleden leggen. Bij één stukje zouden wij graag ook de toekomst willen weten: het gaat over het aantal leden van onze vereniging. Is dat in 2015 meer dan tweeduizend ? Uw bijdrage voor de eerste aflevering in 2010 zien wij graag voor 31 januari van dat jaar tegemoet.

Nieuwe leden

Dick de Kler

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

K. Abduljabbar, Zoetermeer
J.C. Blijleven, Zoetermeer
C. Boelen, Zoetermeer
P.J. Boon, Zoetermeer
M. Bruggeman, Zoetermeer
G.L. Coumou, Zoetermeer
E. van Druten, Zoetermeer
E.D. van Duijne, Zoetermeer
G.J. van Eijk, Zoetermeer
R. Havik-Smits, Voorburg
A. Heijink-de Klerk, Zoetermeer
J.C. Hoogerdijk, Zoetermeer
J. Koke, Port Perry (Canada)
H.R. de Kooter, Zoetermeer
G. Koper, Zoetermeer
H.H. van der Lee, Bergen op Zoom
J. Molegraaf, Zoetermeer
H. Mulder-de Boom, Zoetermeer
M. Nederpelt, Zoetermeer
V. Noman, Zoetermeer
M.J. Ouwerkerk, Zoetermeer
A.M. Rauws, Zoetermeer
A. van Strijen-van Nes, Zoetermeer
E.H. Verdam, Zoetermeer
E. Visser, Zoetermeer
M. Waaijer, Zoetermeer
S.J. de Waard, Zoetermeer
T. de Wilde, Zoetermeer
J. de Zeeuw, Benthuizen

In 1949 opgericht en nog steeds springlevend. Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer mag zich al 60 jaar verheugen in almaar stijgende ledenaantallen. In de archieven is het niet meer precies te achterhalen, maar van vele jaren hebben we het aantal leden kunnen terugvinden. In onderstaande tabel is het ledenverloop te zien.

Sterke stijgingen van het aantal leden waren er o.a. in 1989 en 2001 maar ook een dip in 2003. In 1995 gingen we over de grens van 1000 leden. Nu is het getal 1250 in zicht.

Jaareinde	Aantal	Jaareinde	Aantal
1949	?		
1969	93	1995	1001
1971	108	1996	1007
1973	153	1997	1007
1980	231	1998	1070
1982	240	1999	1076
1983	260	2000	1100
1984	270	2001	1186
1985	303	2002	1212
1986	360	2003	1090
1987	425	2004	1105 (schatting)
1988	454	2005	1120 (schatting)
1989	615	2006	1135 (schatting)
1990	708	2007	1150
1991	786	2008	1197
1992	874	aug 09	1233
1993	915		
1994	961		

Wilt u zich aanmelden als lid, dan kan dat als volgt:

- via de website: www.oudsoetermeer.nl
- met een e-mailbericht aan info@oudsoetermeer.nl
- met een briefje aan het Historisch Genootschap Oud Soetermeer, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer.

Geeft u daarin naast uw naam, adres en geboortedatum aan of u zich opgeeft als lid, als jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Activiteiten

Woensdag 25 november

Ledenvergadering.

De agenda en andere stukken vindt u in de Nieuwsbrief. Na de pauze wordt de film "Een zwarte bladzijde" vertoond, die een beeld geeft van de strijd tussen prinsgezinden en patriotten in het Zoetermeer van de 18e eeuw.

Uiteindelijk liet daarbij dominee Pieter van den Bosch het leven.

Dinsdag 12 januari 2010

Nieuwjaarsreceptie ter afsluiting van het jubileumjaar waarin Oud Soetermeer zijn 60-jarig bestaan vierde.

Maandag 25 januari 2010

Filmavond in 't Centrum, Frans Halsstraat 2, aanvang 20.00 uur.

Onder de titel 'Het Historisch Genootschap volgde 60 jaar de gebeurtenissen die het bewaren waard zijn' wordt een film vertoond die is gebaseerd op de belangrijkste gebeurtenissen van de afgelopen 60 jaar. De film wordt ingeleid door de samensteller, de heer Gerrit van Doornen.

Indien u de filmavond wilt bijwonen, kunt u een plaats reserveren (maximaal 4 per opgave) bij mevrouw F. Brandhorst, telefoon 079 351 70 47. De entree bedraagt voor leden van Oud Soetermeer € 3,- en voor anderen € 5,-.

Zet 'm opwitte muizen

I.C. Rauws

Naar aanleiding van het artikel 'Sprekend verleden : de mobilisatie van 1939' in 't Seghen Waert van augustus, waarin de schrijver vraagt wie zich de uitdrukking 'Zet 'm opwitte muizen' kan herinneren, het volgende.

In januari 1945 werd mijn vader Jacobus Rauws, afkomstig uit Den Haag, maar met zijn gezin in Renswoude geëvacueerd, door de Duitsers te werk gesteld.

Hij moest stellingen graven onder Veenendaal. Omdat hij de Duitse taal machtig was, kreeg hij ook een ploeg van twintig man toegewezen. Hij was verantwoordelijk voor de dagelijkse voortgang –ondanks de strenge vorst – van het graafwerk en de afbouw van de loopgraven. Voor sabotage door zijn ploeg kon hij de doodstraf krijgen ! Uiteraard werd er alleen flink gegraven als er Duitsers in de buurt waren. Voor de rest was het langzaam aan en in het zonnetje zitten. Kwamen de Duitsers inspecteren, dan riep men als waarschuwing : 'Witte muizen met rode oogjes'.

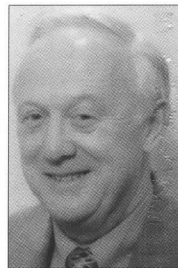
Tot grote ergernis van de Duitsers groef men telkens zo diep dat het grondwater in de loopgraven stond en waren de borstweringen zo dun dat je er met een paraplu dwars doorheen kon steken.

'Witte muizen met rode oogjes' was dus een variant op 'Zet 'm op, witte muizen'.

Sprekend Verleden: In gesprek met Jan Hoogerdijk

E.W. van den Burg en J.W. Dreise

Jan Hoogerdijk bleek een boeiende verteller te zijn en er waren veel onderwerpen die hij de revue heeft laten passeren. Alles bij elkaar zou het wel meer dan één aflevering van 't Seghen Waert kunnen vullen. Daarom hebben we ons nu voornamelijk beperkt tot zijn belevenissen op en rondom de Leidsewallen. Voor een kind van zijn leeftijd was er veel te beleven.

Jan Hoogerdijk
geb. 13-3-
1938 (coll. Jan
Hoogerdijk)

Inleiding

'Ik ben geboren op de Delftsewallen op 13 maart 1938. Ons huis was het middelste van een pand van drie. Toen ik één jaar was zijn deze huisjes afgebrand en zijn we verhuisd naar de Leidsewallen nummer 35, naast het café van Jan van Diemen.

De oorzaak van de brand weet ik niet. Ik weet wel wie onze burens waren. Dat waren de families Baars en Hoekstra. Dat was Arie Hoekstra die bij Brinkers werkte. Je kan zeggen dat ik eigenlijk opgegroeid ben op de Leidsewallen. Ik denk wel dat bij de brand alle eigendommen weg waren. Laten we eerlijk zijn, in die tijd hadden de mensen niet veel. Mijn vader, Joop Hoogerdijk, was oorspronkelijk boomkweker; hij kwam uit Boskoop. Hij was ook hovenier, nam tuinen aan, vooral in Wassenaar. Grote tuinen, maar toen kwam de Tweede Wereldoorlog en niemand liet meer een tuin aanleggen. Toen is hij in de handel gegaan. Later is hij bij Nutricia gaan werken.

Hij is maar 56 jaar geworden. Ik heb nog een broer, Chris en een zus Annie. Mijn moeder is geboren in Zoetermeer en heeft vooraan in de Stationsstraat gewoond in een van de steegjes, die huizen met dat poortje. Ze heette Jo Pauk. Ze was de jongste uit een gezin van, even tellen, waarbij je in de gaten moet houden dat er twee overleden waren, zes kinderen. Zij is zondagsschooljuf geweest in het gebouw in de Dorpsstraat 144 waar vroeger de kleuterschool was en waar later Hayes meubels is gaan verkopen. Ja, ik weet dat ik daar op die kleuterschool ben geweest. Ze is ook penningmeester geweest van de Christelijke Ouderenbond. Ze was sociaal betrokken, was bijdehand, maar had niet geleerd of zo'.

Wij wilden graag weten hoe Jan zijn vrije tijd doorbracht als hij van de lagere school om half vier thuiskwam.

Werkjes doen bij kruidenier Van Dorp

'Nou ja, wat was er te doen op de Wallen, eigenlijk van alles. Kijk, als je de poort uitkwam, we woonden achteraf, dan kwam je op het plein.

Daar kon je voetballen natuurlijk. Ging je de andere kant op, dan had je het pakhuis van Willem van Dorp, de kruidenier. Daar was ook altijd wat te doen. Flessen uitzoeken. Wijnand Graas werkte daar, die kenden we van DSO, hij speelde in het eerste van DSO, een aardige vent. Wie werkte er nog meer, Cor Verhoef, die bracht de levensmiddelen met paard en wagen rond, daar kon ik ook goed mee opschieten.

's Avonds moest het paard in de wei. Die wei was aan het eind van de Dorpsstraat (oost) over de ophaalbrug, ze hebben er nu weer zo'n ophaalbruggetje neergelegd. Net over die brug had je gelijk een hek en daar ging het paard door. Maar hoe dat gebeurde, ik ging op het paard zitten en dan gaf Cor dat paard een klap op zijn kont en dan ging hij als een speer de Dorpsstraat uit.

En bij dat hek, dat had Cor wel verteld, eerst het hek open, dan draai je het paard half om, dan het hoofdstel af, want doe je het andersom, heb je de kans, dat je een opsodemieter kreeg van dat paard'.

In alle opzichten bedrijvigheid aan de Leidsewallen

'Het was een buurt met grote gezinnen. De Klossen, twee maal veertien kinderen, Hogeduin had er acht, Adegeest tien en de Smitten hadden veel kinderen. Dan had je nog gezinnen met "maar" drie of vier kinderen. Allemaal arbeidersgezinnen. Wie had je nog meer? De aannemers Smits. Ja, die kende je

MONDIAL MOVERS

HENNEKEN BV

Professionele verhuizers van huis uit

- * Particuliere verhuizingen
- * Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- * Nationale en internationale verhuizingen
- * Verhuiswinkel
- * Verwarmde en beveiligde inboedel-/archieffopslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
tel. + 31 (0)79-3611368
e-mail: info@henneken.nl
website: www.henneken.nl

 **ERKENDE
VERHUIZERS**

PPV

Chris Pauk, grootvader van Jan Hoogerdijk, met de hondenkar waarmee hij petroleum uitventte, omstreeks 1920 (coll. Jan Hoogerdijk)

ook en met de werkmensen maakte je een praatje en dan het café. Wij woonden er naast, Jan van Diemen. Later is er zijn schoonzoon, Henk de Hollander in gekomen. En je had er een parkeerterrein. De bussen van Citosa kwamen er ook, die draaiden en keerden daar en wachtten tot vertrek. Verder was er veel bedrijvigheid, niet alleen van beurtschippers, maar ook van tuinders. Die kwamen in de zomer eens per dag met groenten op de losplaats met de schuit. Dan werd de groente overgeladen op vrachtwagens van bijvoorbeeld Jo Vroedsteijn. Hij reed naar de veiling in Pijnacker en Slootweg reed naar de veiling van Leiden. Wat er toen ook nog was, het brandweershuisje. Ja, zodra er brand was, wisten wij dat en van de brandweermensen hoorden wij dan waar de brand was. Ik herinner me dat er een keer brand was bij een boer aan de Voorweg en dan wij er achteraan! En als er bij de Hervormde Kerk een trouwerij of een begrafenis was dan waren wij er ook altijd bij. Er was veel te zien aan en in de omgeving van de Leidsewallen. Niet te vergeten de polder, want zodra je over de kwakel (een voetbrug) was bij de Klossen, was je in de polder. Je kon kijken zover je kon zien. Wat kon je in de polder doen? Voetballen, vissen, slootje springen, zwemmen, in de winter kroetje stappen. Wat dat is? Dat is als het ijs gaat dooien, dan trap je het kapot en probeer je er zo lang mogelijk over te lopen. Heel spannend was dat. En dat zwemmen in de Wallen. Dat was een geweldige tijd'.

Een beurtschipper met wie Jan mocht meevaren

‘Jaap van Beek kwam met zijn schuit ook op de Wallen en bij de Spar, waar hij ook veel voor voer. De Spar had een eigen haventje. Zijn schuit lag ook veel voor zijn deur aan de Schenkel, waar nu de rijwielzaak is van Van Dijk. Jaap voer twee à drie maal per week naar Amsterdam; hij werkte in hoofdzaak voor de Spar. In de zomervakantie mocht ik met hem mee naar Amsterdam. Een geweldige belevenis, onderweg sturen, na de sluis in Amsterdam, dat was ook wel leuk, had je een melkboer, een slager en een bakker dicht bij elkaar. Met wit brood, roomboter en rosbeef, alles er dik op, lekkerder kan ik het op dit moment niet bedenken en ik proef het nog steeds. Je sliep in de schuit. Jaap sliep in de kombuis, in het achterste deel van het schip en ik als jongen in het vooronder. Nou, daar lagen een matras en een paar dekens en een kussen en snurken maar. Je moest het ook een beetje verdienen naar mijn idee en dat je niet vervelend was. Maar bij Jaap deed je dat niet, want hij was een heel aardige man, echt een innemende man. Hij had altijd grapjes en geintjes en als jongen vond je het een geweldige kerel, je vond het prachtig dat je mee mocht. Ja, in Amsterdam was het ook geweldig. Jaap had meestal een rode zakdoek met een pannetje er in en daar zat Jaap zijn warme eten in. Hij kon dat opwarmen, aan boord had hij een petroleumstelletje. Wat ik at, zal wel brood geweest zijn. Ja, ’s avonds gingen we naar dat café toe, dat was mooi, bij de aanlegkade, waar hij al die goederen innam. Dat was iets bijzonders in een café in Amsterdam! Dan kreeg je een reep chocolade en een flesje limonade. Dan ging ik naar bed toe, maar Jaap bleef nog even’.

Opa Chris Pauk, een bijzondere man

‘Opa Pauk, die was bij ons in huis. Mijn oma is in de oorlog gestorven. Toen is hij bij ons gekomen. Hij had een bedstee en voor de rest zat hij in de kamer. Een bijzondere man. Nou, hij was bij ons ingetrokken en leefde heel erg mee met het gezin. Hij had astma en de laatste tijd van z’n leven kwam hij weinig buiten. Hij zat altijd met de damstenen te wachten als je uit school kwam. Eerst thee drinken en dan een partijtje dammen. Als het mooi weer was vond ik dammen wel aardig, maar ik ging toch liever voetballen.

Jan Hoogerdijk met grootvader Chris Pauk
(coll. Jan Hoogerdijk)

Op een gegeven moment, partijtje klaar, omkleden en naar buiten, voetballen! Misschien wel aardig om te vertellen van mijn opa. Ik zat op de lagere school in de vijfde klas bij meester Hartog, dat was een goede onderwijzer. Maar wat gebeurde? Die man woonde in Benthuisen en die kreeg een motorongeluk. Hij kwam iedere dag met de motor naar Zoetermeer. We kregen een invaller, een jonge gozer, die zat op de Kweek-school, misschien het laatste jaar, kon geen orde houden, grote klas, dus elke dag schoolblijven met een man of tien. Jan Hoogerdijk, drie kruisjes, Dirk Huurman drie, Sjaak van Wijk natuurlijk, zo was er nog een aantal, die stonden er allemaal op, met gevolg dat we lang na moesten blijven. Die man woonde in Rotterdam en die ging met de bus van vijf uur, dan stapte hij op.

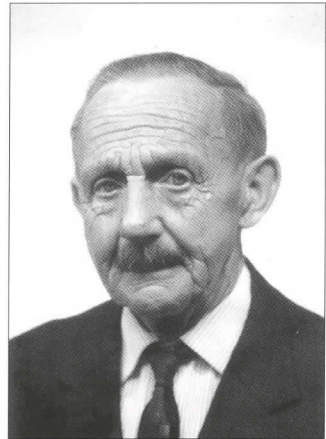
Wij zaten ons daar te vervelen, maar we hadden toch niet het lef om weg te lopen. Mijn opa vond het op een gegeven moment te gek worden. Hij zat al met de damstenen klaar. Dus op een gegeven moment wordt er op de deur van het lokaal geklopt. Hij liep met een stok, hij had een hoge hoed op, hij was groot, een statige man. Dus hij klopt op de deur, opent deze, hij wijst naar mij, hij zegt: "Jij naar huis!" Dat was ik en ik wist precies wat hij bedoelde. En ik

ging naar huis. De jongens allemaal lachen, brullen, gieren om mijn opa. Nou, de andere dag op school: "Al gehoord, Jan z'n opa is op school geweest!"

Sjors, een schoenmaker van de Wehrmacht
 'Ik ging ook in de oorlog wel eens langs bij Pauw de Bruin, de schoenmaker. Daar werkte ook een aantal Duitsers, ook schoenmakers, die waren ingekwartierd bij De Bruin. Ik kan me nog goed herinneren, dat een van die Duitsers Sjors heette en die kwam wel eens bij ons thuis. Toen was mijn zus

Jan Hoogerdijk met ouders in de Dorpsstraat
 (coll. Jan Hoogerdijk)

Jans gelijknamige grootvader Jan Hoogerdijk
 (coll. Jan Hoogerdijk)

Annie geboren en die Sjors, die zag dat allemaal en die zat met tranen in zijn ogen. Want wat bleek?

Hij had zelf ook een kind van die leeftijd en daarvan was hij zeer onder de indruk. Dat ben ik niet vergeten, het betekende voor mij dat er ook goede Duitsers waren en dat er vaar je dan als jochie'.

Via de familie De Bruin zijn wij er achter gekomen dat het in 1943 is geweest dat ene Georg, samen met nog twee leden van de Duitse Wehrmacht de reparatieruimte bij Pauw de Bruin hadden gevorderd. Op 10 augustus 1943 werd er een foto gemaakt: "zur Erinnerung". Een van deze Duitsers is Georg geweest die genoemd wordt door Jan.

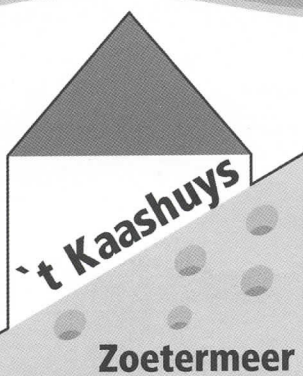
Jan vindt als zesjarige een revolver!

'Op een gegeven moment heb ik een revolver gevonden bij ons achter in een ijzeren regenton, half gevuld met water. Ik was daar bezig op de een of andere manier, keek ik in het vat, daar zag ik een vreemd apparaat en het bleek een revolver te zijn, maar ik wist niet dat het een revolver was. Die wilde ik begraven. Net toen ik daar mee bezig was, zag mijn vader dat en die zei: "Waar ben jij mee bezig, wat heb je daar". Ja, wat ik had wist ik niet, maar ja, hij zegt: "Je hebt een revolver" en vertelde dat het gevaarlijk was. Toen heeft hij die revolver meegenomen en heeft deze weer aan de eigenaar teruggegeven, maar hij heeft nooit verteld wie dat was'.

't Kaashuys, voor al uw...

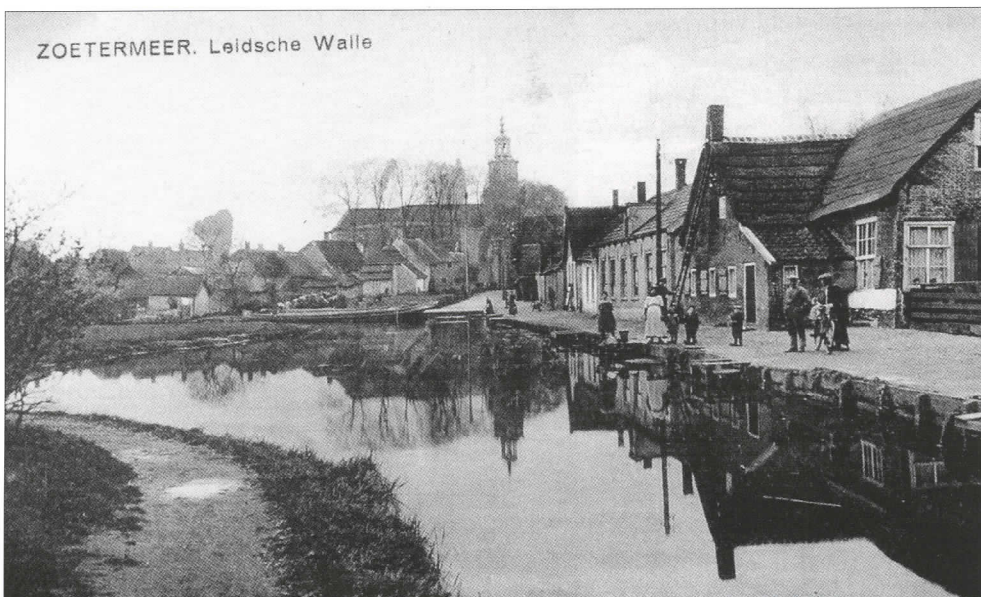
- Boerenkaasspecialiteiten
- Hollandse en buitenlandse kaasspecialiteiten
- Diverse salades en paté's
- Vers gebrande noten
- Zuidvruchten

Oók het adres
voor een leuk
kaas-kadootje!

Dorpsstraat 103 - (079) 316 76 16

Openingstijden: Di t/m do 8:30-18:00 uur, vrij 8:30-20:00 uur, za 8:30-17:00 uur. Maandag gesloten.

De Leidsewallen in de jaren dertig, oude Ansicht (coll. Aat Hoogland)

Vissen met handgranaten

‘En wat ik ook leuk vond, was het vissen. De manier waarop de Duitsers visten in de oorlog. Ze visten met handgranaten in de Dobbe, de Grote Dobbe. Nou, dan werd er een handgranaat gepakt en moet je je voorstellen, een echte scherpe handgranaat, die werd in het water gegooid en het vreemde vond ik, zeker als ik er achteraf over nadenk, dat wij als kinderen er bij waren. Er waren drie of vier Duitsers die dat deden. De handgranaat werd over de dijk gegooid, allemaal duiken, (wij ook) en pats! Die vissen werden verdoofd, werden suf, kwamen naar boven en werden er met een schepnet uitgehaald. Ze verzamelden ze in een schuitje dat ze bij de tuinders hadden gehaald. Dat schuitje schepten ze vol. In de Katholieke Jongensschool waren ze ingekwartierd, daar hadden ze een keuken en daar ging de vis naar toe. Maar, wij waren ook wel slim, dat schuitje brachten de Duitsers niet terug, ze gaven het een dauw, dan pikten wij het op om terug te brengen. Maar in zo’n schuitje zaten houten vlonders, daaronder water en daar zat paling in en die pakten ze niet. Die kropen weg onder die vlonder en het eerste wat wij deden was die vlonder omhoog halen en kijken of er paling zat en die namen we mee’.

Zaken die de bezetter niet moest weten

‘Dat we wat achteraf in de poort woonden heeft in de oorlog een groot voordeel gehad. We hadden blinden, zoals men dat noemde, van die grote houten luiken voor het raam. Als je het niet wist, kon je niet weten dat het huis

bewoond was, ook het huisnummer aan de voorkant had mijn vader weggehaald. Dus niemand kon eigenlijk zien, dat het huis bewoond was. De deur stond trouwens altijd open, een houten deur, er zat niet eens een slot op. Het voordeel in de oorlog: Mijn vader slachtte zo nu en dan wel eens een geit of een varken. Een tijd lang hadden we ook een onderduiker. Oom Henk, hij was slager, een aardige man, niet ongezellig. Wat ik me nog goed kan herinneren. Hij kwam uit Pijnacker, had daar een slagerij en om de zo veel tijd ging hij met een taxi naar huis en dan verkleed als vrouw. Ja, als vrouw in die taxi, ik zie het nog helemaal voor me. Hij stapte in die taxi, en als een man als vrouw loopt is dat heel raar. Dan had hij een tasje, een hoofddoek om en dan ging hij even met de taxi naar huis. Ik kon om het schouwspel brullen van het lachen’.

Duitse militairen in de werkplaats van schoenmaker Pauw de Bruin in de Tweede wereldoorlog. Eén van hen is de soldaat Georg (coll. Jan Hoogerdijk)

Herinnering aan de Hongerwinter

‘Ik moet er wel bij vertellen, dat ik in 1938 geboren ben, dus wat ik me kan herinneren is van de laatste periode. Maar dat was een periode, dat ik tussen vijf en zeven jaar was. Ik heb me er over verbaasd, dat ik er toch nog zo veel van weet. Wat was er in het laatste gedeelte van de oorlog? Grote honger in de steden, maar dat was bij ons niet zo. Wij hadden wèl te eten, wel mondjesmaat, zeker het laatste gedeelte. Mijn moeder gaf, als iemand kwam bedelen altijd wel iets, maar op een gegeven moment hadden we zelf niet meer. Maar ik kan mij nog goed herinneren, dat er op een gegeven moment een man kwam, een oude man met een grote zwarte jas, ik zie hem nog helemaal voor me, die vroeg ook

aan mijn moeder om eten. Mijn moeder zegt: "ik vind het vervelend, maar we hebben zelf niet meer". Dan zegt hij: "Mevrouw mag ik even bij de kachel zitten?" Mijn moeder zei: "Dat is prima". We hadden zo'n rond kacheltje met kolen gestookt. Die man ging bij de kachel zitten en omarmde echt die kachel. Maar bij de kachel stond een schoteltje met een paar bruine bonen voor de kat. We hadden een kat in de oorlog en die kat at gewoon mee. En we hadden bruine bonen gegeten en die kat vond het blijkbaar niet lekker. Ik hoor het die man nog zeggen: "mevrouw mag ik die paar bruine bonen opeten?" Mijn moeder: dat gaat mij te ver, dus: "eet jij maar mee straks". Dus die man heeft meegegeten. Maar dat heeft wel indruk op mij gemaakt'.

De Canadezen komen

'Maar wat ik nog moet vertellen, dat hoort er echt wel bij, dat zijn de Canadezen. Nederland bevrijd. Op een gegeven moment komen de Canadezen in Zoetermeer. Die kwamen met een aantal vrachtwagens, onder andere een keukenwagen, die kwamen op de Wallen. Nou, dat was geweldig natuurlijk, die militairen. Maar wat de meeste indruk gemaakt heeft was de eerste gekleurde mens die ik gezien heb. Een neger, een heel grote man was dat, ik zie hem zo voor ons staan. We stonden daar met z'n allen te kijken naar die man en op een

gegeven moment had hij het door en pakte hij een rolletje snoep, zuurtjes, die had hij in z'n hand en wilde dat aan iemand geven, maar wij stonden daar en in feite durfde niemand naar hem toe te gaan. Toen heb ik dat rolletje gehaald, dat vond hij leuk en ik kreeg nog twee repen chocola, dat was heel bijzonder en lekker. Ja, ik vond het geweldig, die Canadezen'.

Zestig jaar Oud Soetermeer voor kinderen

Mary Pieterse

Opgravingen bij Ploetermeer

Even waanden de kinderen zich bij Vrijtijdscentrum "Ploetermeer" aan de Voorweg, echte archeologen.

west

De omroep voor Zoetermeer

Nieuws, sport en allerhande actuele berichten uit de regio Zoetermeer zijn elke dag te vinden bij Omroep West; op radio, tv of de internetsite van de omroep en sinds kort ook op Twitter en Youtube.

Met 120.000 inwoners en veel bedrijvigheid is Zoetermeer een belangrijke kern in het uitzendgebied van Omroep West. De redactie heeft dan ook veel aandacht voor het nieuws, verkeer, de sport, evenementen en ontwikkelingen in de stad. Voor actueel regionaal nieuws kan men op elk moment terecht op de vertrouwde kanalen: 89.3 Radio West, TV West en Westonline.nl. Maar de West-berichtgeving is sinds kort ook te volgen via het sociale netwerk Twitter. Daarnaast heeft West 'West in 90 seconden' geïntroduceerd. Het snelle videojournaal is dagelijks te zien, onder meer op Youtube.com.

Gewoon gelukkig

Afgelopen zomer zond TV West de documentaireserie 'Gewoon gelukkig in Zoetermeer' van Frans Bromet uit. De veelbekeken serie werd gemaakt op initiatief van de gemeenteraad en geeft in zes delen een mooi beeld van de stad Zoetermeer, de verschillende wijken en haar bewoners. Alle afleveringen van 'Gewoon gelukkig in Zoetermeer' zijn terug te zien via de website van Omroep West.

Meer informatie over de omroep en de programma's en het laatste regionale nieuws is te vinden op Westonline.nl.

west
radio tv internet

altijd dichterbij!

Onder leiding van Maarten Havinga, Frank van Spelde (van de Archeologische Werkgroep Zoetermeer) en ondergetekende gingen de kinderen graven naar oudheden in de Zoetermeerse bodem. Op het door Maarten en Frank uitgezette opgravingsterrein onder een mooie oude boom, konden de kinderen een plekje uitkiezen om te graven, eerst voorzichtig met de grote schep en dan met het kleine schepje verder schrapen en ja hoor, ieder kind vond uiteindelijk wel iets. De meeste "oudheden" die er naar boven kwamen, waren potscherven, maar wel hele oude, wel een paar honderd jaar oud! De bodem van een pot, een oortje en nog een oortje, een stuk met een mooi geglazuurde binnenkant. Alles mocht als echte schatten mee naar huis genomen worden. Op een tafel lagen nog meer Zoetermeerse bodemschatten uitgestald, het mammoetbot was favoriet natuurlijk, de kinderen zagen de mammoeten in gedachten al door Zoetermeer stampen: "IceAge" aan de Noord-Aa! Na afloop kregen ze nog wat versnaperingen mee en mochten ze een mooie pijpenkop uitzoeken. Het was een geslaagde ochtend en de leiding van Ploetermeer vond het "voor herhaling vatbaar!"

Onder andere leden van de familie Van Santen hadden zich in historische kledij uitgedost (foto Aat Hoogland)

Historische optocht

Kinderen bevolkten zaterdag 22 augustus 't Oude Huis in de Dorpsstraat. Vanwege het zestigjarig bestaan van ons genootschap gaven ongeveer vijftig kinderen en zelfs enkele volwassenen gehoor aan de oproep om in historische kleding langs te komen. Iedereen zag er prachtig uit. Sommige kinderen leken zo uit een Ot en Sien –boekje gestapt te zijn en er waren zelfs een paar kinderen en volwassenen die op 'Huis te Palenstein' thuis leken te horen. Na de groepsfoto voor 't Oude Huis ging het in optocht door de Dorpsstraat, achter de klompenkar waarmee de vader van de heer Van Oosterom ooit langs de Zoetermeerse boerderijen trok.

In afwachting van de gemaakte 'ouderwetse' foto's liepen de kinderen 't Oude Huis in en uit alsof ze er woonden. Vanuit het huis klonken kinderliedjes uit grootmoeders tijd. Het leek wel of er een familiefeestje van zo'n honderd jaar geleden aan de gang was. Een aantal Canadese kinderen, overgekomen voor het vijftigjarig huwelijksjubileum van hun Zoetermeerse opa en oma liep in Oudhollandse kleding mee als verrassing voor oma. Al met al: een geslaagd tripje terug in de tijd.

Rijk met Wildrijk

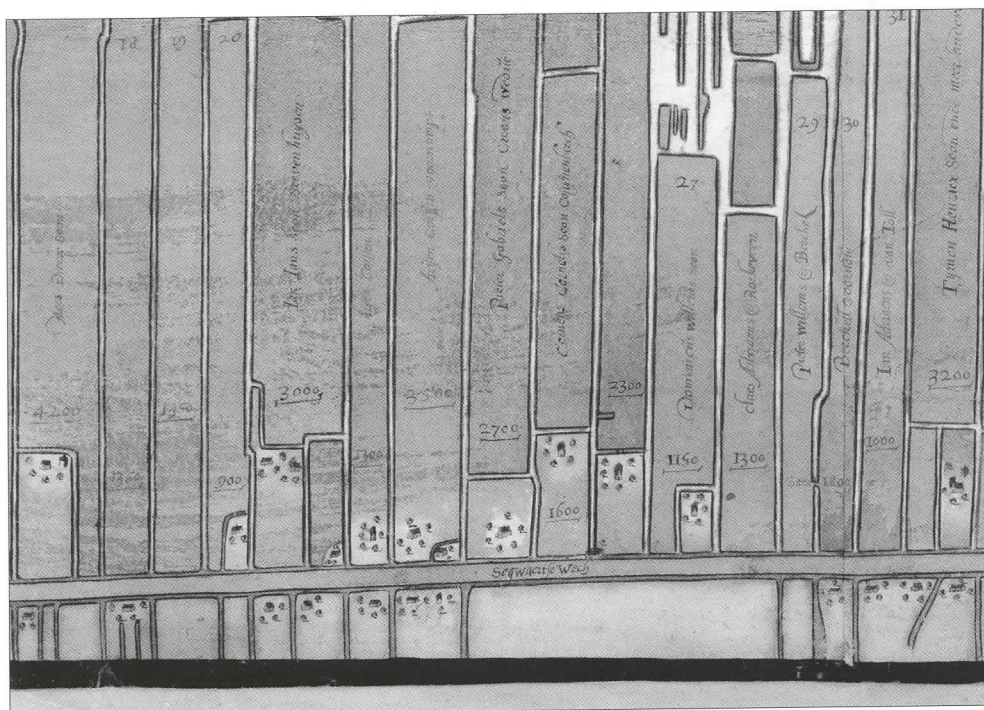
Piet Drapers

Menig lezer van 't Seghen Waert heeft rond de Open Monumentendag van dit jaar natuurlijk gehoord van de wederopstanding van Hoeve Wildrijk aan de Zegwaartseweg 49. De boerderij stond in 2006 weliswaar nog op de monumentenlijst, maar was nauwelijks het aanzien waard. Na vele tientallen jaren van verwaarlozing was hij verworpen tot een bouwval.

De eigenaren

In maart 2006 kochten Helena van Loon en Alfred Verhaaren de hoeve Wildrijk als ruïne. In april 2009 konden de eigenaren in een "zo goed als nieuwe" boerderij hun intrek nemen. Wat beweegt mensen om een zeer verwaarloosd monument te kopen, het tot de grond toe af te breken en het daarna met veel bewaard gebleven oud materiaal weer op te bouwen. Helena studeerde Duits en middeleeuwse talen in Leiden en Alfred behaalde in Delft het ingenieurs diploma. Zij kwamen in 1988 in Zoetermeer wonen, na voor de Shell lange tijd in het buitenland te hebben gewerkt.

Helena werd in Ossendrecht geboren, maar dat had net zo goed iedere andere plaats in Nederland kunnen zijn. Vader Van Loon werkte namelijk bij de Belastingdienst en het was gebruikelijk dat men daar vaak van werkterrein veranderde en een andere standplaats kreeg. De familie heeft dan ook in

Deel van de kaart van de landen aan de Zegwaartseweg door Jan Dou uit 1635. Het perceel 3000 Jan Jans soen "Sevenhuijsen" is het latere Wildrijk (coll. Hoogheemraadschap van Rijnland, Leiden)

verscheidene gemeentes gewoond. Haar ouders waren overigens wel de directe aanleiding voor de aankoop van de boerderij vertelt Helena enthousiast.

De koop

'Mijn ouders woonden in 2005 in de Betuwe en dat is vanuit Zoetermeer toch nog een flink eind weg om er regelmatig even heen te gaan. Alfred en ik bedachten dat mijn ouders wellicht bij ons in de buurt zouden kunnen wonen, of zelfs wel samen met ons in een groot huis. Mijn ouders waren enthousiast en wij gingen op onderzoek uit. Zo stuitte ik via een makelaarsite op boerderij Wildrijk aan de Zegwaartseweg. Toen ik er ging kijken vond ik dat hij er wel wat verwaarloosd uitzag, maar daar moest je doorheen kijken, vond ik. Samen met Alfred ben ik er toen op een zondag nog eens langs gefietst. Daarna heb ik een afspraak gemaakt met de makelaar en hebben mijn vader, de architect Nieuwpoort en ik de boerderij bekeken. Mijn vader was laaiend enthousiast, de architect wat minder, maar hij zag wel mogelijkheden om er iets moois van te maken. Alfred werd 's avonds geconfronteerd met het enthousiasme van mijn vader en mij. Zonder dat hij de boerderij van binnen gezien had, besloten wij hem te kopen. Dat was in maart 2006'

De eigenaars en herbouwers van Wildrijk met (links) de laatste bewoner, Koos van Hilten (foto Aat Hoogland)

Toen begon 't pas

'Omdat de boerderij op de monumentenlijst stond moest met de gemeente overlegd worden over de restauratie. Omdat zowel wij als de gemeente het beste met de boerderij voor hadden, heeft dat veel tijd in beslag genomen. Mede op grond van het advies van een gespecialiseerd bureau is uiteindelijk besloten de boerderij steen voor steen af te breken en te herbouwen. Na bijna twee jaar werd de nieuwe fundering gestort.

Iedere week zaten we met de architect en de aannemers om de tafel om de voortgang te bespreken. Als ingenieur had Alfred vooral een technische inbreng. Tijdens de bouw zijn er nogal eens wat zaken veranderd of aangepast. Zo is bijvoorbeeld de trap in de stal, die thans kantoor is, op het laatste moment nog verplaatst van midden in de ruimte naar een hoek.

Om vast te stellen of de goede materialen, ramen, deuren en dergelijke werden gebruikt, fietsten we iedere week langs boerderijen en bezochten we ook een paar keer het Openluchtmuseum in Arnhem'.

Een oude spruitensortermachine die nog in de schuur van de boerderij stond en een kaart uit 1819 vormden de aanleiding voor Helena om een speurtocht te beginnen naar de oorsprong van de boerderij en het land waar hij op stond.

Het boek

Op zoek naar de geschiedenis van de boerderij raadpleegde Helena onder andere vele kaarten en akten bij het hoogheemraadschap van Rijnland, het kadaster en het gemeentearchief van Zoetermeer. Door haar studie middeleeuwse talen was het voor Helena niet moeilijk om de lastige letters in de akten te ontcijferen en laat nu juist “Op de Kaart” in 2009 als landelijk thema voor de open monumentendag gekozen zijn. Daarnaast is het een goede gewoonte geworden dat de gemeente Zoetermeer en het Historisch Genootschap samen een boek uitbrengen op die dag. De verbinding is snel gemaakt en zo kon Helena op 12 september de eerste exemplaren van haar boek “Wildrijk, geschiedenis van een boerenhoeve in Zoetermeer” uitreiken aan wethouder Patrick van Domburg en de man die als laatste het boerenbedrijf op Wildrijk runde: J.C. van Hilten.

Drassig

Het land waar nu de huizen van Oosterheem op staan, was tot de 13e eeuw een woestenis, waar nauwelijks mensen woonden. De Graaf van Holland gaf opdracht het land in Zegwaard te ontginnen. Zo ontstond het bouwland in de Binnenwegse polder waar later ook de boerderij zou worden gebouwd. Het pad van het ambacht Zegwaard en dus ook van de Binnenwegse polder ging echter niet over rozen. Vanaf 1400 waren er vele overstromingen en door het slagturven stonden grote delen onder water. De Geuzen staken in 1574 de dijken door en in 1695 breekt de Hoefkade door waardoor de Binnenwegse polder weer onder water kwam te staan.

De zuidgevel van het oude Wildrijk (foto Helena van Loon)

De oude keuken van de boerderij met het tegeltableau voor de restauratie, 2007
(foto Helena van Loon)

Zegwaart ging gebukt onder een enorme schuld. Uiteindelijk is het de stad Rotterdam die in 1701 geld steekt in de drooglegging van de polder.

Het land van Wildrijk

Op grond van gevonden belastingregisters heeft Helena kunnen vaststellen wie eigenaar was van de grond. De eerste die zij met naam vindt is Pieter Corneliszoon Stompwick in 1531. Hij was grootgrondbezitter en inde de belastinggelden. Met een ironisch lachje om haar lippen constateert Helena 'dat de eerste eigenaar van de grond waar later de boerderij op zou komen te staan, hetzelfde beroep had als haar vader', die ook belastinggelden inde.

Er komt een kaart uit 1635 boven water van de Binnenwegse Polder, getekend door Jan Pietersz Dou. Daar staan zeer gedetailleerd de percelen op. Daaruit blijkt dat in 1635 Jan Jans Soon Sevenhuysen de eigenaar is van het land. Op de tekening staat niet alleen de grootte van het perceel aangegeven, maar is ook de boerderij ingetekend met de bomen die er omheen staan.

De hoeveelheid grond die tegelijk met de boerderij wordt verkocht wisselt van 49 hectare in 1887, via 25 hectare in de jaren 1891, 1902 en 1909 tot 45 hectare in 1927. Als tweeëntwintigste eigenaar koopt NV Levensverzekeringsmaatschappij AMEV Utrecht de boerderij Wildrijk met 45 hectare grond in 1985. Vanaf 1999 wordt de boerderij nog drie keer verkocht met 35 are grond en de laatste twee eigenaren beschikken over de boerderij met 15 are.

Op de andere, ruim 44 hectare, verrijst vanaf 1999 Oosterheem, maar ook de HSL. Van 1927 tot 1985 was het land en de boerderij van het pensioenfonds van de Staatsmijnen. Officieel van het “Beambtenfonds Staatsmijnen”, maar de laatste boer, Van Hilten, die het land pachtte weet zich nog te herinneren dat er tussen de pensioenfondsen van de Staatsmijnen onenigheid was over het eigendom. Het beambtenfonds was voor de werkers boven de grond, maar er was ook een pensioenfonds voor de mensen die ondergronds werkten: de mijnwerkers. Allebei meenden ze aanspraak te kunnen maken op Wildrijk, maar volgens het kadaster ging het om het pensioen van de beambten.

De boerderij

Helena van Loon heeft onomstotelijk bewezen dat er vanaf de tweede helft van de zestiende eeuw mensen hebben gewoond op de locatie waar nu de gerestaureerde boerderij staat. Dat blijkt uit de vele kaarten en akten die er van de locatie zijn. Maar er is meer. Helena heeft ook dendrochronologisch onderzoek laten doen. Daarbij kan aan de hand van jaarringen van bomen vastgesteld worden uit welke periode balken afkomstig zijn. Uit zo'n onderzoek is gebleken dat tenminste vijf balken die bij de bouw van de boerderij zijn gebruikt dateren van jaren tussen 1546 en 1592. Dat komt aardig overeen met de gegevens die jaren geleden aan het papier zijn toevertrouwd.

De voormalige stal is nu in gebruik als kantoor (foto Aat Hoogland)

De oude balken zijn nu ook weer gebruikt in de nieuwe boerderij. De naam van de boerderij verschijnt voor het eerst in een verkoopakte van 1887. Dan koopt Johannes Piek de boerderij met grond van Frederika Graauwenhaan. De heer Piek was een fervent jager, want hij heeft vergunning voor het jagen in de Noord- en Zuidpolder te Benthuisen. Kennelijk was er veel wild op de akkers van de boerderij en had men hem daarom de naam Wildrijck gegeven en wellicht was het ook een stimulans voor de verkoop aan Johannes Piek.

De bewoners

In het boek over Wildrijck vindt men zowel een lijst met eigenaren als een lijst met bewoners. De eigenaren kennen we vanaf 1531, maar de bewonerslijst begint met het jaartal 1839. Vanaf de droogmaking in 1701 is slechts van twee perioden met zekerheid te zeggen dat de bewoner ook de eigenaar is. Van 1811 tot 1823 is dat Jan van Dijk en van 1903 tot 1926 de familie Wuis. Aannemelijk is dat in de 16e en 17e eeuw de eigenaren van de hoeve en het land ook de bewoners waren. In de 18e eeuw is het onzeker of de eigenaren van de hoeve hem ook bewoonden.

De laatste boer

De laatste boer op Wildrijck was dus Koos van Hilten. Diens opa verhuisde in 1934 van het Zuid-Limburgse Mechelen naar Zoetermeer. Koos vertelt dat zijn vader als dertienjarige met het vee naar Zoetermeer werd gebracht en daar toen veertien dagen bij de vorige bewoners, de familie Melsen, in huis is geweest. Daarna zijn de overige familieleden en de rest van de inboedel verhuisd.

Koos kan smakelijk vertellen over de oude boerderij en het land dat er bij hoorde: 'Mijn opa en vader hadden een gemengd bedrijf, dus met koeien en landbouw. Ik wilde niet zo gebonden zijn en heb geen koeien gehad, die je elke dag twee keer moest melken. Wel heb ik paarden te gast gehad van anderen en wij hebben zelf ook een paard gehad. De paarden voor het werken op het land heb ik als kleine jongen nog wel gezien, maar begin jaren vijftig kreeg mijn vader een tractor. Dat was mogelijk door de Marshall-hulp en het betekende het einde van de werkpaarden.

Ik verbouwde verschillende soorten gewassen op het land zoals aardappels, spruiten en bieten. Bij het oogsten moest dat natuurlijk allemaal van het land worden gehaald en dat was soms lastig. Zeker als het nat weer was. Wij hadden dan nog het voordeel dat we aan het eind van het land een uitpad hadden op provinciale weg, de Hoefweg. Mijn buurman van de Sara Lydiahoeve had zo'n uitgang niet en moest alles van achter uit het land naar voren halen'.

Het gezin Van Hilten omstreeks 1942 (coll. Koos van Hilten)

Buiten wijst de heer Van Hilten op de waalsteentjes op het erf. ‘Daar heeft destijds de Zoetermeerse dorpskapper Smolenaars voor gezorgd. Hij had ze in Delft op de kop getikt en mijn opa heeft ze met paard en wagen uit Delft gehaald’. Binnen wordt natuurlijk ook even stil gestaan bij de prachtige tegeltableaus. ‘Die heeft ook mijn opa laten aanbrengen. Zij laten de volgorde zien van de werkzaamheden van een boer: ploegen, zaaien, maaien, oogsten en uiteindelijk de opslag in de schelf’. Even later bevestigt degene die de restauratie van de tegels voor zijn rekening heeft genomen, dat de tegels tussen 1920 en 1930 gebakken moeten zijn in een tegelbakkerij in Alphen aan den Rijn of in Hilversum, die toeval of niet, de naam ‘Delft’ draagt.

Oud of niet

In het voorwoord van het boek stelt wethouder Pieter Smit zich de vraag of een tot de grond toe afgebroken en weer opgebouwd gebouw nog wel een monument is. Volgens de regels van de wet gelukkig wel, want daardoor staat er toch een boerderij aan de Zegwaartseweg die meer dan het aankijken waard is. Als eigenaar is Helena van Loon rijk met Wildrijck, en zij straalt dat ook uit. Het boek ‘Wildrijck, geschiedenis van een boerenhoeve in Zoetermeer’ is tegen betaling van € 15,- te verkrijgen bij geselecteerde Zoetermeerse boekhandels, het Stadsmusemen het Historisch Genootschap.

Kerkmuziek op de kaart: Sint Caecilia en de Nicolaaskerk

Ton Vermeulen

Rond 1850 woedde een polemiek over kerkmuziek tijdens de katholieke eredienst. Velen in de steden vonden de muziek maar gekunsteld: snaarinstrumenten, fluiten en pauken voerden stukken uit van onder meer Beethoven. Priester en musicus Nicolaus A. Janssen predikte de eenvoud. De muziek moest van alle theatrale en dramatische kenmerken worden ontdaan, zoals bij Palestrina. De kunst had een dienende functie. Hij vond zakenman en musicus Jozef Alberdinghk Thijm tegenover zich, die van mening was dat muziek zich vrij moest ontwikkelen en dat kerkmuziek niet los gezien kon worden van de algemene muzikale ontwikkeling. Een andere musicus, Johan Wellens, vertegenwoordigde het platteland: geen ingewikkelde muziekstukken, want dat konden de koren niet aan, maar Gregoriaans met een modern tintje en eventueel meerstemmige stukken. Tijdens het Provinciaal Concilie van Utrecht in 1865 stelden de bisschoppen duidelijke regels. Alle instrumenten behalve het orgel werden verboden, vrouwen dienden buiten de koren te blijven. Een aantal koren overleefde die maatregelen niet, in de steden vertrokken de goeude muziek-liefhebbers en de professionele musici.

Rond 1950 bestond het koor nog alleen uit heren (coll. Oud Soetermeer)

H. Nicolaasparochie

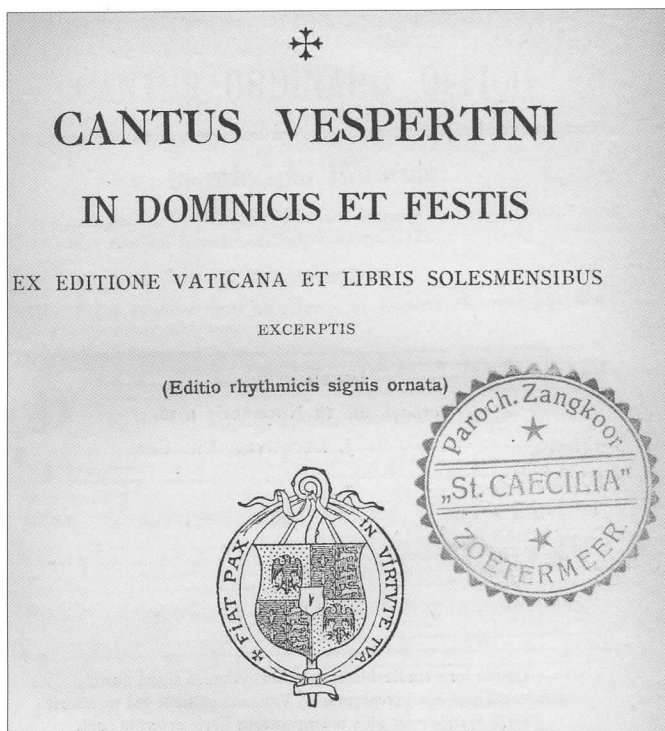
Het is niet waarschijnlijk dat de kleine RK Nicolaas-kerk in de Zoetermeerse Dorpsstraat gedurende de 19de eeuw ooit een orkest heeft gezien. Er wordt wel al in 1890 een koor genoemd, waarschijnlijk toegewijd aan de Heilige Caecilia, van wie de beeltenis in de huidige kerk uit 1916 zich boven het koor bevindt en die de naamgeefster is van het huidige gemengde koor. Naast het orgel

van de firma Vermeulen uit Alkmaar zongen de mannen de plechtige Heilige Missen en ook bij de huwelijken en begrafenissen. Afhankelijk van de 'sjiekte' betaalde men dan bij de laatste voor organist en zangers tussen de fl. 1,50 en fl. 3. En dan moesten de mannen ook nog losgelaten worden door hun werkgevers.

Veranderingen

De jaren 1950 luidden langzaam, voor anderen veel te snel, veranderingen in de liturgie in. De gelovigen moesten meer participeren. In de jaarvergadering van het Sint Caeciliakoor begin 1953 stelde de pastoor als president van het koor nog: 'Een zanger moet goed zingen als ideaal stellen, en dan nog de Gregoriaanse zang, dit is hoofdzaak. De Gregoriaanse Zang moet goed verzorgd worden omdat dit het contact met het Heilige Misoffer het stevigst maakt'. Er werd zelfs een cursus in Leidschendam en bij de paters Kruisheren te Zoeterwoude georganiseerd, maar dat mislukte door de geringe deelname. Het was dan ook midden in de winter.

Verder werd er jaarlijks volop gediscussieerd over de kwaliteit, hoe het aantal leden te vergroten, de onderlinge eenheid, meer of minder voor- of solo-zang en het grote oplopende verzuim tijdens repetities. Intussen werd de Missa Pontificalis van Perosi ingestudeerd, samen met de jongens.

Metaalbewerking

Maatwerk

Kwaliteit

Zekerheid

Ook voor particulieren

LC-3015BM

Industrieweg 21 Zoetermeer 079-3416341
mkz-metaalbewerking.nl info@mkz-metaalbewerking.nl

Zingen met de meisjes erbij ging niet door en roken bij het orgel of op de trap naar boven werd verboden.

Vanaf 1956 werkte het koor serieus aan de volkszang. Het moest zich bij het zingen zoveel mogelijk aan de kerkgangers aanpassen, 'als het tempo tenminste niet té langzaam wordt'. De eerste speciale schola-avond was zo een succes dat een parochiaan dacht een koor met priesterstudenten te horen, of 'wellicht omdat de zangers een min of meer zalig gezicht zetten'. In 1960 werd met Pasen in gemengde bezetting voor het eerst het Halleluja van Händel gezongen. Twee jaar later werden de huwelijksmissen aan de dames overgelaten, contact gezocht met de muziekschool, de speeltafel van het orgel verplaatst en kwam de functie van dirigent en organist voor korte tijd in één hand. Daarnaast studeerde het koor ook de mis van Thermignon in.

Vijgen

Het werd intussen duidelijk dat de 3800 zangers in het bisdom Rotterdam in de toekomst de taak zouden krijgen de gelovigen vóór te gaan in zang en dat er Nederlandse kerkmuziek aan kwam. In 1966 werkte het Sint Caeciliakoor enthousiast mee aan het eucharistische spel bij het vijftigjarige bestaan van de Nicolaaskerk. En het hield er ook nog een keur aan nieuwe psalmen en liederen aan over. De dirigent componeerde een 'hollandse' Sint Nicolaasmis, op de Latijnse mis van Lotti werd hard gestudeerd en er verscheen voor de snelle communicatie een intercom tussen het koor boven en de sacristie voor in de kerk.

De lagere scholen werden er intensief bij betrokken: de meisjes zongen in 1967 tijdens een tweede kerstnachtviering, de jongens hielpen met hun sopraanstemmen het Sint Caeciliakoor om 24.00 uur en kregen vooraf vijgen uitgedeeld: goed voor de stem werd er gezegd, hoewel de meesten deze vrucht nog nooit hadden gezien.

De dames en heren gingen steeds meer samenwerken. Na een mislukte poging in 1968 waren er een jaar later na een gezamenlijke feestavond weinig redenen meer om niet over te gaan tot samenvoeging in een gemengd koor Sint Caecilia met in totaal zo'n 30 leden. De dames bleven wel de rouw- en trouwmissen opluisteren, midden jaren '70 gemiddeld twee keer per week.

Terwijl de heer A. de Wit op het koor een podium met trappen bouwde voor het groeiende aantal leden, klaagden kerkgangers en pastores over het al te vele babbelen boven op het koor. Een lid suggereerde dat men elkaar maar op de koffie moest nodigen. Het orgel was aan een dure opknapbeurt toe en zou uiteindelijk door een elektronisch Johannesorgel worden vervangen, tot droefenis van organisten en vele koorleden. Zangbundels volgden elkaar in hoog tempo op: parochiebundel, groene bundel, rode bundel, Randstadbundel en Gezangen voor Liturgie, soms in vele gewijzigde drukken.

Graftombe van de Heilige Caecilia in de gelijknamige kerk in Rome. Het beeld werd vervaardigd door Stefano Maderno, 1575-1636 (foto Joke Huisman)

Het betekende honderden nieuwe liederen, vooral in het Nederlands en een grote kern aan oude gezangen.

Twintig koren

De ontwikkelingen gingen snel: een jongerenkoor met elektrisch combo zag in de tweede helft van de jaren 1960 het licht, dat met een combinatie van Beatlesmuziek, moderne teksten en een eigen invulling van de vieringen vele tieners trok. Uit het jongens- en het meisjeskoor ontstond het kinderkoor De Zoetermerels, die toen ze ouder werden jeugdkoor Mi Segua oprichtten en weer later middenkoor Incanto. En met de groei van Zoetermeer ontstonden steeds meer koren. Alleen al de RK parochie met haar vijf kerken telt anno 2009 bijna 20 koren. Hoewel de bijna totale vrijheid uit de jaren rond 1970 is verdwenen, voert het Gregoriaans beslist niet de boventoon. Vele muziekstijlen, van Gregoriaans, klassieke componisten als Mozart en Beethoven, tot liederen van Taizé en Huub Oosterhuis, pop en gospel, ze luisteren allemaal de liturgie op!

Het knaapje van Poppe

Piet Drapers

Een trouwe lezer van 't Seghen Waert, de heer Kneppers uit de Tweede Stationsstraat, is in het bezit van een heel oud kleeerhangertje, ook wel knaapje genoemd. Van kinds af aan gebruikt hij het al. Het bijzondere aan dat gebogen houtje met een haak is dat er een tekst op vermeld staat. De tekst luidt:

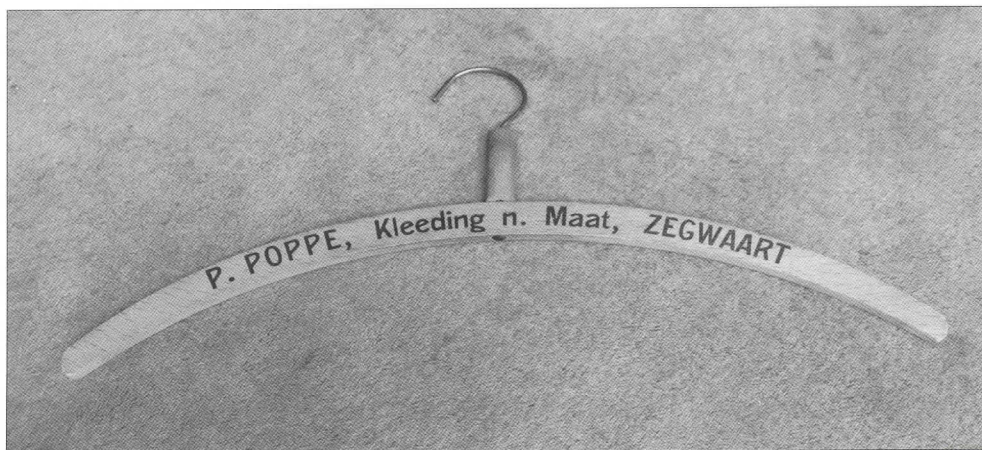
'P. Poppe, Kleeding n. Maat, ZEGWAART'. Omdat de heer Kneppers wel eens wat meer over de kleermaker wilde weten, wendde hij zich tot het Historisch Genootschap met de vraag of men daar iets meer wist over de familie Poppe.

Het verhaal van het knaapje geeft een beetje een beeld van de informatie waar het Historisch Genootschap over beschikt en hoe het werkt.

In 't Oude Huis beschikt het Historisch Genootschap over een boek waarin alle namen staan van de mensen die tussen 1811 en 1935 in Zoetermeer of Zegwaart hebben gewoond. Daarnaast zijn er microfiches waarop nog meer informatie staat over de bewoners uit die tijd. Deze informatie is gelijk aan de informatie die bij de gemeente berust en 'bevolkingsregister' wordt genoemd.

Tussen 1811 en 1935 wonen er twee personen in Zoetermeer/Zegwaart met de naam Pieter Poppe. De één is geboren op 23 mei 1893 in Middelburg en de ander is geboren op 29 januari 1923 in Zoetermeer. Er is nog meer informatie, want de oudste Pieter is de zoon van Willem Poppe, die sigarenmaker was en getrouwd met Johanna Maria Moorman. De jongste Pieter is de zoon van oude Pieter Poppe, geboren 23 mei 1893 en Catharina Hendrika Kroon, geboren op 16 maart 1895. Pieter en Catharina zijn getrouwd te Middelburg op 27 december 1918.

Op de bladzijde van het bevolkingsregister waar de naam van onze oudste Pieter op voorkomt, staat te lezen dat hij Nederlands Hervormd is, dat zijn beroep coupeur is en dat hij woonde op het adres Zoetermeer A 10. Met deze informatie is het nagenoeg zeker dat de naam op het klerhangertje die van de oudste Pieter is. In 't Oude Huis is ook een overzicht waarop nagegaan kan worden wat het huisnummer is geworden nadat er een

straatnaam aan gekoppeld is. Het blijkt dat A 10 overeenkomt met Dorpsstraat 25. Dat pand bevond zich achter de woningen Dorpsstraat 13, 17 en 19. Op een beschikbare plattegrond kun je zien dat dit pand bereikt kon worden via een doorgang tussen de woningen 19 en 31.

Pieter Poppe en zijn vrouw kwamen in 1921 uit Kampen naar Zoetermeer. Zij kregen vijf kinderen: Willem Pieter (26-1-1921), Pieter (29-1-1923), Johan (5-11-1924), Andries Cornelis (21-9-1931) en Gilles (27-12-1932).

Op 21 december 1923 verhuisde de familie naar de Stationsstraat in Zegwaard. Daar woonde men eerst op nummer 34 en later op nummer 200. Vandaar dat op het knaapje 'Zegwaard' staat en daarmee is het nu tussen de 74 en 86 jaar oud.

Verkrijgbare publicaties van en bij Oud Soetermeer

nieuwste uitgaven:

- Wildrijk, geschiedenis van een boerenhoeve (september 2009) historie vanaf 1531, restauratie, boerenleven 20st eeuw, full-colour, € 15,-
- Sporen van ... historisch Zoetermeer (2008) archeologie, genealogie, interviews, gevelstenen, een fietstocht, te samen met een jongeren-cd over de geschiedenis van Zoetermeer en een dvd over 1000 jaar lokale religie, € 15,-

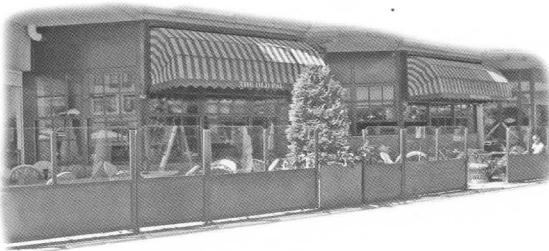
in voorraad:

- Jan Dekker (8 september 2007) architect en gemeenteplichter in Zoetermeer en Hazerswoude tussen 1925 en 1950, € 14,-
- 75 jaar Spar (2007) historie van de Spar die in Zoetermeer-Zegwaard begon, € 22,50
- Zoetermeer in de groei 1950-2000 (2007) fotoboek van een veranderend Zoetermeer, € 18,50 (herdruk, bijna uitverkocht!)
- Geschiedenis op Straat (herziene druk 2007) Monumentengids met bijna 300 'stukken' erfgoed; fiets en wandelroutes, € 12,50
- Feesten in Zoetermeer (2006) Eeuwen genieten met kolf, rederijders, fanfare, carnaval en ijs, € 7,50
- Missing in Action (2005) neergestorte Amerikaanse bommenwerpers bij Zoetermeer 1943-1945, € 7,50
- Vijf meter onder N.A.P. (herziene herdruk 2005) duizend jaar leven met en de strijd tegen het water in Zoetermeer, € 7,50

- Verzuild Verenigd (2005)
kerkelijk verenigingsleven in Zoetermeer 1870-1970, € 14,-
- Een kasteel in de Dorpsstraat (2004)
het voormalige Huis te Palenstein in Zoetermeer vanaf de 14de eeuw, € 9,80
- Een klassiek juweel: de Oude Kerk in Zoetermeer (2002): met veel aandacht voor bouwhistorie, interieur en kerkelijke geschiedenis, € 7,-
- De kerk van Crooneveen (2002) historisch en archeologisch onderzoek naar de Zoetermeerse schuurkerk en katholieke parochie, € 9,80
- Dorp in oorlog: Zoetermeer 1940-1945 (2000)
De tweede wereldoorlog in Zoetermeer uitgebreid belicht, gebonden, € 22,-
- Verjaardagskalender, met prachtige foto's € 5,-

een aantal oudere uitgaven uit ons fonds is nog beperkt verkrijgbaar: zie daarvoor onze website www.oudsoetermeer.nl onder Publicaties.

Deze publicaties zijn te koop in geselecteerde Zoetermeerse boekhandels, het Stads museum en bij het Historisch Genootschap Oud Soetermeer: op woensdagmiddag in 't Oude Huis Dorpsstraat 7-boven, email info@oudsoetermeer.nl (verzendkosten € 3,50). Meer informatie is te vinden op www.oudsoetermeer.nl.

Het gezelligste eetcafé van het Stadshart!

**7 dagen per week geopend voor lunch en diner.
Maar ook om te genieten van
een goed glas wijn of bier.**

**Bijvoorbeeld voor of na
een bezoek aan theater of bioscoop**

**Oostwaarts 4
Stadshart Zoetermeer
079- 346 31 41**

**www.theoldpal.nl
info@theoldpal.nl**

Waar je oude vrienden hebt en nieuwe vrienden maakt!

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken met hun steun de activiteiten van Oud Soetermeer mogelijk.

Van As Makelaardij bv

www.van_as.nl

Bouwmarkt De Bouwhof

www.bouwhof.com

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

www.lamboos.nl

Het Fluitschip historisch onderzoeks-
en adviesbureau, www.fluitschip.nl

Henneken Radio en TV

www.radiohenneken.nl

Blomsma Print & Sign

www.blomsma.nl

Roos Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 155, tel. (079) 316 35 80

Rové Licht & Sfeer

www.rove.nl

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. (079) 316 31 65

Personenvervoer Van der Slik

www.vanderslik.nl

Bode Scholten BV

www.bode-scholte.nl

Linhout Foto Video

www.fotolinhout.nl

Wij adviseren

& Creëren...

**Bloembinderij
De Nobel**

Dorpsstraat 86k
2712 AM Zoetermeer
Telefoon (079) 316 93 11

Outdoorspecialist Van Herwijnen

Dorpsstraat 66 anno 1908

berg/wandelschoenen
kampeerartikelen
schietsport
dartsport

dump
van Herwijnen
SINDS 1891

tenten
klimsport
vrijtijdskleding
campingaz dealer

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl